НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 8 КЛАС
35 годин

за модельною навчальною програмою «Всесвітня історія. 7-9 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(автори: Шупак І.Я., Посунько А.С., Бакка Т.В., Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Махонін О.О., Мелещенко Т.В., Павловська-Кравчук В.А., Піскарьова І.О., Худобець О.А.)
рекомендованою МОН України (наказ МОН України від 16.08.2023 №1001)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма укладена за модельною навчальною програмою «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Шупак І.Я., Посунько А.С., Бакка Т.В., Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Махонін О.О., Мелещенко Т.В., Павловська-Кравчук В.А., Піскарьова І.О., Худобець О.А.), рекомендованою МОН України (наказ МОН України від 16.08.2023 №1001).

Дана програма складена з урахуванням положень Навчальної програми з всесвітньої історії для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України № 698 від 03 серпня 2022 р.).

Навчальний предмет «Всесвітня історія» може бути включений до навчального плану закладу освіти за 3-м варіантом поєднання освітніх компонентів у громадянській та історичній освітній галузі, що передбачає вивчення окремих предметів: варіант 3 – історія України, всесвітня історія, громадянська освіта (відповідно до додатку 3 до ТОП для закладів загальної середньої освіти наказу МОН № 1120 від 09 серпня 2024 року «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти).

Навчальний предмет «Всесвітня історія» спрямований на реалізацію визначених Державним стандартом базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898) в громадянській та історичній галузі освіти цілей. **Завданням** навчального предмету «Всесвітня історія» у 8 класі є розвиток особистості учня/учениці через розуміння причино-наслідкових зв’язків між історичними подіями та явищами, сприйняття взаємозв’язку української та всесвітньої історії, усвідомлення уроків історії та «людського виміру» історичних процесів. Досягнення передбачених програмою очікуваних результатів навчальної діяльності дозволить сформувати в учнівства системне уявлення про специфіку розвитку суспільства за Ранньомодерної доби та вплив історичних процесів і явищ тієї епохи на становлення сучасної європейської цивілізації, сформувати розуміння сучасних суспільно-політичних, економічних, духовних процесів у світі.

Виконання положень навчальної програми сприятиме розвитку в учнів/учениць

- історико-хронологічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між історичними подіями і явищами, діяльністю людей та її результатами і наслідками, визначати сутність і тяглість суспільних змін протягом історії;
- геопросторового мислення, уміння виявляти взаємозалежність соціально-економічного, політичного й культурного

розвитку та навколишнього природного середовища, клімату, цивілізаційних характеристик сусідніх спільнот;

- розвитку критичного мислення та медіаграмотності, здатності співставляти й аналізувати різні джерела інформації;
- уміння виявляти взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємовплив історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті історичної епохи; розуміння множинності трактувань минулого і сучасного та вміння зіставляти їх інтерпретації;
- усвідомлення власної гідності, цінності прав і свобод людини і громадянина, демократичних принципів, потреби дотримуватися принципів толерантності, а також неприйняття дискримінації та ксенофобії;
- навичок конструктивної взаємодії з іншими людьми і суспільством в цілому, усвідомлення необхідності утвердження верховенства права і дотримання правових норм для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- сталої потреби та культури дотримання принципів академічної доброчесності в освітній діяльності.

Структура програми. Програма складається з пояснювальної записки та основної частини у формі таблиці (таблиця 3), де визначено вимоги до очікуваних результатів навчальної діяльності учнів/учениць; змісту навчально-пізнавальної діяльності; рекомендованих видів і прикладів навчальної діяльності (виходячи з принципів академічної свободи вчителів, цей перелік не є обов'язковим чи загально-рекомендованим); рекомендованих інформаційних ресурсів для організації навчальної роботи. Зважаючи на право вчителя поєднати навчальну програму з календарно-тематичним плануванням, до основної таблиці додано колонку дата.

З метою формування уявлення про цілісний розвиток світу та включеність українських земель у європейські та загальносвітові процеси Ранньомодерної доби можливий варіант **організації синхронного вивчення всесвітньої історії та історії України** за одним із варіантів синхронізації (представлено в таблицях 1, 2).

Оскільки через вивчення історії процесів державотворення, розвитку людських спільнот, суспільних відносин, формування і трансформації важливих явищ суспільного життя вирішуються завдання громадянської освіти (соціалізація особистості, формування активної громадянської позиції, загальної культури, світогляду, критичного мислення, творчих і дослідницьких навичок), то в положення навчальної програми **інтегровані питання громадянської освіти,** що відображено через **систему відповідних очікуваних результатів навчання** із зазначенням **індексів орієнтирів для оцінювання/конкретних результатів навчання** *(за додатком 18 до Державного стандарту «Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів у громадянській та історичній освітній галузі».*

Передбачений програмою зміст навчально-пізнавальної діяльності відкриває можливості широкого використання міжпредметних зв'язків з такими навчальними предметами як географія, мистецтво, українська мова і література, зарубіжна література, іноземні мови, біологія, громадянська освіта, правознавство. Пропоновані види навчальної

діяльності створюють можливості для інтегрування в способи освітньої діяльності цифрових ресурсів.

Примітка

1) Визначення кількості годин на вивчення розділів/тем залежить від кількості годин на вивчення історії України, визначених у навчальному плані закладу освіти, тому в основній частині програми ця кількість корегується вчителем (наказ МОН від 09.08.2024 №1120 Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти);

2) Виходячи із положень наказу МОН від 02.08.2024 р. №1093 Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання, програма не містить окремо визначених уроків для підсумкового оцінювання. Їх за власним баченням визначає вчитель/вчителька, так само як і способи проведення цієї роботи. Натомість програмою передбачено проведення періодичних уроків узагальнення з метою систематизації, корекції набутих знань та визначення рівня досягнення очікуваних результатів навчання, сформованості компетентностей. Програма містить систему позначок груп результатів (рекомендований характер) відповідно до передбачених критеріїв оцінювання (ГР1, ГР2, ГР3).

Таблиця 1. Синхронізація курсів всесвітньої історії та історії України. 8 клас.

Варіант 1

Предмет	Розділ МНП
Всесвітня історія/ історія України	Вступ до курсу. Криза європейського Середньовіччя. Поняття і періодизація Нового часу (Модерної доби).
Всесвітня історія	Розділ I. Економіка і суспільство раннього Модерного (Нового) часу
Всесвітня історія	Розділ II. Високе відродження. Реформація в Західній Європі
Всесвітня історія	Розділ III. Держави раннього Нового часу
Історія України	Розділ 1. Українські землі у складі Речі Посполитої у XVI – першій половині XVII ст.
Історія України	Розділ 2. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)
Історія України	Розділ 3. Козацька революція середини XVII ст.
Історія України	Розділ 4. Українська козацька держава наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.
Всесвітня історія	Розділ IV. Епоха Просвітництва та зародження модерного суспільства
Історія України	Розділ 5. Українські землі в 20–90-х роках XVIII ст.
Всесвітня історія/	Узагальнення курсу. Здобутки ранньомодерної Європи / Узагальнення до курсу. Історія України

Історія України	в контексті епохи Раннього Нового часу

Таблиця 2. Синхронізація курсів всесвітньої історії та історії України. 8 клас.
Варіант 2

Предмет	Розділ МНП
Всесвітня історія/ історія України	Вступ до курсу. Криза європейського Середньовіччя. Поняття і періодизація Нового часу (Модерної доби).
Всесвітня історія	Розділ I. Економіка і суспільство раннього Модерного (Нового) часу
Всесвітня історія	Розділ II. Високе відродження. Реформація в Західній Європі
Історія України	Розділ 1. Українські землі у складі Речі Посполитої у XVI – першій половині XVII ст.
Історія України	Розділ 2. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)
Всесвітня історія	Розділ III. Держави раннього Нового часу
Всесвітня історія	Розділ IV. Епоха Просвітництва та зародження модерного суспільства
Історія України	Розділ 3. Козацька революція середини XVII ст.
Історія України	Розділ 4. Українська козацька держава наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.
Історія України	Розділ 5. Українські землі в 20–90-х роках XVIII ст.
Всесвітня історія/ Історія України	Узагальнення курсу. Здобутки ранньомодерної Європи / Узагальнення до курсу. Історія України в контексті епохи Раннього Нового часу

Таблиця 3

№ з/п	Дата	Тема/Зміст навчально-пізнавальної діяльності/ ГР оцінювання	Очікувані результати навчання	Види діяльності	Ресурси
Вступ до курсу. (2 год)					
1		**Середні віки в історії Європи та України (повторення).** **Криза європейського Середньовіччя.** «Чорна смерть» та її наслідки. Економічний занепад та паростки економічних змін. Загострення міжнародних конфліктів, зміни у військовій справі. Зміни в освіті та культурі в XV ст. **ГР2 ГР3**	**Базові знання:** Учень/учениця ● хронологічні межі та періодизацію Модерної доби, хронологічні межі раннього Нового часу. [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.1.2-2]; **Уміння:** Учень/учениця ● виявляє і пояснює ознаки культурно-історичної епохи Модерну (Нового часу) як періоду історії європейського суспільства; зіставляє характерні ознаки Ранньомодерної доби в Україні та Європі; характеризує Ранній Новий час (Ранньомодерну добу) як період звільнення суспільного й культурного життя від церковного догматизму. [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; [9 ГІО 3.2.1-1], [9 ГІО 3.2.1-4]; [9 ГІО 2.1.2-2], [9 ГІО 4.3.2-2]. ● співвідносить історичні періоди європейського раннього Нового часу і козацької доби в Україні (початок якої припадає на виникнення нового стану — козацтва (кінець XV – початок XVI ст.), а завершення — на остаточну	**Види навчальної діяльності:** ● репродуктивна (відтворення знань, робота з текстом і картою); ● дослідницька (аналіз джерел, формулювання гіпотез, пояснення причин і наслідків); ● творча (створення власних історичних продуктів, візуалізацій, інсценізацій); ● проєктна (колективні чи індивідуальні міні-проєкти, інтегровані завдання).	Підручник §1-2, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
2		**Поняття і періодизація Нового часу (Модерної доби).** Кліматичні зміни в Європі. Демографічні процеси і міграція населення. Криза станової структури і			Підручник §1-2, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на

		загострення соціальних конфліктів. Зародження нового типу держави — абсолютної монархії. Джерела вивчення історії Ранньомодерного часу і проблема їх достовірності. **ГР1 ГР2**	втрату ним політичної влади (друга половина XVIII ст.) [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.1.2-2]; ● розрізняє види джерел з історії раннього Нового часу, виявляє смислові зв'язки між джерелами різних видів, вплив економічних, політичних, соціальних та культурних обставин на погляди і життєву позицію авторів джерел, може визначити сутність, важливість і пізнавальні можливості джерела інформації, порівняти зміст різних джерел за самостійно визначеними критеріями, досліджує і використовує історичні джерела для аналізу історичних процесів доби раннього Нового часу, застосовує критерії для визначення достовірності та повноти інформації [9 ГІО 4.2.1-2], [9 ГІО 3.2.2-2]. ● використовує інформацію із суміжних галузей знань для характеристики минулих і сучасних суспільних подій, явищ, процесів [9 ГІО 4.2.1-2], [9 ГІО 3.2.2-2]. **Ставлення:** Учень/учениця ● формулює та аргументовано висловлює власні судження стосовно нових цінностей, що формувалися за доби раннього Нового часу, з урахуванням інформації з різних доступних джерел, власного досвіду, гуманістичних цінностей. [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2];		платформі Faino

			● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку [9 ГІО 6.2.2-1].		
Розділ І. Економіка і суспільство раннього Модерного (Нового) часу (6 год)					
3		**Великі географічні відкриття, їх причини, передумови.** Відкриття морського шляху до Індії, Америки. Подорожі Христофора Колумба, Васко да Гами. Навколосвітня подорож Фернана Магеллана. **ГР1 ГР2**	**Базові знання:** Учень/учениця ● демонструє знання перебігу таких подій, явищ, процесів у часі: Великі географічні відкриття, Конкіста, створення колоніальних імперій, модернізація європейського суспільства; знає дати відкриття морського шляху до Індії, першої подорожі Христофора Колумба, навколосвітньої подорожі Фернана Магеллана, напрямки подорожей Христофора Колумба, Васко да Гами, Фернана Магеллана, центри світової торгівлі. [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.3.1-3]; **Уміння:** Учень/учениця ● коректно використовує відповідні поняття та терміни («конкіста», «колоніальна імперія», «метрополії», «колонії», «зустріч цивілізацій», «революція цін», «аграрна революція», «модернізація», «мануфактура», «капіталізм», «буржуазія», «найманий працівник», «соціальний конфлікт») [9 ГІО 1.3.2-1], [9 ГІО 1.1.3-3]. ● упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію проісторичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події у різних регіонах світу [9 ГІО 1.1.3-1], [9	**Види навчальної діяльності:** ● репродуктивна (робота з текстами, відтворення знань, складання хронологічної таблиці Великих географічних відкриттів, розгадування інтелектуальних загадок-ребусів); ● дослідницька (аналіз історичних джерел, історичних карт, творів мистецтва як історичних джерел, складання аналітичних блок-схем «Наслідки ВГВ»); ● творча (підготовка віртуальних екскурсій на основі 3-Д моделей пам'яток епохи); ● проєктна (розробка віртуального туристичного маршруту «Великі географічні відкриття на карті світу», STEM-дослідження «Динаміка работоргівлі через призму статистичних даних»).	Підручник §3, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
4		**Наслідки Великих географічних відкриттів. Створення колоніальних імперій.** Цивілізації доколумбової Америки. Конкіста — завоювання Нового світу. Метрополії та колонії. **ГР2 ГР3**			Підручник §4, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
5-6		**Модернізація. Зародження капіталістичних відносин.**			Підручник §5, робочий зошит, презентація до уроку,

		Повсякденне життя європейців раннього Нового часу. Поняття «революція» і «модернізація». «Революція цін» та нові торгівельні можливості. «Аграрна революція». Руйнування традиційного суспільства у Європі. Мануфактурне виробництво. Торговельний капітал. Нові соціальні верстви. Буржуазія. Наймані працівники. Повсякденне життя представників різних верств. Зміни в родинних відносинах і побуті. Становище жінки. Виховання дітей. Зміна поглядів на світ. **ГР2 ГР3**	ГІО 1.1.3-2]; ● пов'язує історичні події, явища, процеси (в межах розділу) з географічним простором, позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення історичних подій, процесів та явищ; простежує на основі карти, як змінювався простір впливу європейської цивілізації на світ унаслідок Великих географічних відкриттів. [9 ГІО 2.1.1-1], [9 ГІО 2.1.1-2]; ● описує, аналізує, оцінює різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб, спираючись на достовірну історичну інформацію. [9 ГІО 1.2.2-1], [9 ГІО 4.3.2-1]; ● визначає і пояснює передумови, причини, особливості перебігу, результати й наслідки таких подій, явищ, процесів: Великі географічні відкриття, Конкіста, зародження капіталістичних відносин, суспільних конфліктів доби; встановлює та називає причини, напрямки і наслідки масових міграцій європейців; характеризує вплив зародження капіталістичних відносин на повсякденне життя людей різних станів і груп суспільства. [9 ГІО 1.2.3-1], [9 ГІО 2.2.3-1]; **Ставлення:** Учень/учениця ● формулює та аргументовано висловлює власні судження стосовно історичного значення Великих географічних відкриттів;		е-додаток на платформі Faino
7		**Суспільні конфлікти раннього Нового часу.** Соціальні, етнічні та релігійні конфлікти як прояв світоглядної			Підручник §6, робочий зошит, презентація до уроку,

		кризи. Селянські війни. Міські повстання. **ГР2 ГР3**	характеру контактів цивілізацій доби раннього Модерного (Нового) часу; людського виміру соціальних конфліктів та інших явищ доби раннього Модерного (Нового) часу з урахуванням інформації з різних доступних джерел, власного досвіду, гуманістичних цінностей. [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● аналізує причини та наслідки дискримінації та утисків в минулому (на прикладі работоргівлі, масової загибелі корінних народів Америки) і сьогоденні [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 4.3.2-1]; ● дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні, науковій та іншій творчій діяльності [9 ГІО 6.1.3-3]; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку [9 ГІО 6.2.2-1].		е-додаток на платформі Faino
8		*Узагальнення за розділом І* **ГР1 ГР2 ГР3**			Підручник §7, робочий зошит, Google-форма, е-додаток на платформі Faino
Розділ ІІ. Високе відродження. Реформація в Західній Європі (6 год)					
9-10		**Гуманізм як цілісна система поглядів на людину. Епоха Відродження. Високе Відродження.** Криза релігійного світогляду. Інтелектуальні рухи доби Відродження. Періодизація доби Відродження (хронологічний та	**Базові знання:** Учень/учениця ● демонструє знання часу та перебігу таких подій, явищ, процесів у часі: Реформація і Контрреформація у Європі, релігійні війни у Німеччині та Франції, Високе Відродження. [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.3.1-2]; **Уміння:** Учень/учениця ● упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події	**Види навчальної діяльності:** ● репродуктивна (робота з підручником і картою, відтворення фактів, хронології та ключових подій); ● дослідницька (робота з історичними джерелами, віртуальними екскурсіями, укладання інфографік, дослідження пам'яток мистецтва доби	Підручник §8, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino

		географічний критерії). Архітектура, скульптура, живопис, музика, театр доби Відродження. Технічні винаходи і розвиток науки. **ГР1 ГР2 ГР3**	й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі [9 ГІО 1.1.3-1], [9 ГІО 1.1.3-2]; ● коректно використовує відповідні поняття та терміни («Високе Відродження», «секуляризація», «Реформація», «протестантизм», «Контрреформація», «релігійні війни», «бароко»,) [9 ГІО 1.3.2-1]. ● розпізнає і характеризує представників культури Відродження, їхні твори, видатні пам'ятки культури епохи Ренесансу (на прикладі постатей Франческо Петрарки, Мігеля де Сервантеса, Еразма Роттердамського, Нікколо Макіавеллі, Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело, Пітера Брейгеля, Альбрехта Дюрера, інших); характеризує бароко як усвідомлення людиною Ранньомодерної доби складності, багатоманітності та мінливості світу, розпізнає за художньо-стильовими особливостями пам'ятки культури бароко [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 4.3.1-1]; ● визначає і пояснює передумови, причини, особливості перебігу, результати й наслідки таких подій, явищ, процесів: Відродження (Ренесанс), Реформація, Контрреформація, релігійні війни. [9 ГІО 1.2.3-1], [9 ГІО 1.3.2-1]; ● пов'язує історичні події, явища, процеси з географічним простором (в межах розділу), позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення. [9 ГІО	Відродження і бароко, укладання аналітичних таблиць причинно-наслідкових зв'язків доби Реформації і Контрреформації, релігійних воєн); ● творча (створення коміксів, інфографік); ● проєктна (формування галереї мистецьких пам'яток, біографічні проєкти).	
11		**Реформація у християнській церкві.** Католицька церква напередодні Реформації. Течії протестантизму: лютеранство, кальвінізм, євангелізм. Поширення Реформації. **ГР2 ГР3**			Підручник §9, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
12		**Контрреформація. Релігійні війни.** Контрреформація в Європі. Орден Єзуїтів. Тридентський собор. Конфесіоналізація. Релігійні війни в Німеччині та Франції. Аугсбурзький релігійний мир і його значення. **ГР1 ГР2 ГР3**			Підручник §10, робочий зошит, презентація до уроку. е-додаток на платформі Faino

13		**Культура бароко** **ГР2 ГР3**	2.1.1-1], [9 ГІО 2.1.1-2]; ● порівнює основні ідеї вчень і течій протестантизму, визначає і характеризує вплив Реформації та Контрреформації в українських землях, характеризує наукові й технічні досягнення Раннього Нового часу, їх вплив на життя людей. [9 ГІО 1.2.3-4], [9 ГІО 4.1.2-2]; ● характеризує гуманізм епохи Відродження як європейський інтелектуальний рух за вдосконалення людської природи через пізнання культурної спадщини Античності [9 ГІО 4.1.2-1]; **Ставлення:** Учень/учениця ● формулює та аргументовано висловлює власні судження стосовно загальнолюдського значення поширення ідей гуманізму; принципів терпимості до різних ідейних, релігійних течій в їх історичному вимірі; ролі Відродження у розвитку світової культури з урахуванням інформації з різних доступних джерел, власного досвіду, гуманістичних цінностей. [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● спираючись та використовуючи знання про релігійні війни у Європі, аналізує причини та наслідки дискримінації та утисків в минулому і сьогоденні [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 4.3.2-1]; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного		Підручник §11, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
14		*Узагальнення за розділом ІІ* **ГР1 ГР2 ГР3**			Підручник §12, робочий зошит, Google-форми, е-додаток на платформі Faino

			зворотного зв’язку [9 ГІО 6.2.2-1].		
Розділ ІІІ. Держави раннього Нового часу (11 год)					
15		**Абсолютні монархії.** Поняття «абсолютизм». Становлення абсолютної монархії у Франції. Бранденбург-Пруссія у XVI–XVII ст. **ГР2 ГР3**	**Базові знання:** Учень/учениця ● демонструє знання перебігу таких подій, явищ, процесів у часі: утворення Речі Посполитої, національно-визвольна війна в Нідерландах, утвердження абсолютної монархії у Франції, революція в Англії, Тридцятилітня війна, Північна війна, утворення імперії Габсбургів, панування у Китаї династії Цин, період сьогунату Токугави в Японії. [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.3.1-3], [9 ГІО 4.3.1-1], [9 ГІО 1.2.2-4]; **Уміння:** Учень/учениця ● коректно використовує відповідні поняття та терміни («абсолютна монархія», «олігархічна (бюргерська) республіка», «аристократична (шляхетська) республіка», «парламентська монархія», «меркантилізм», «революція», «національно-визвольна війна», «самодержавство», «унія», «політика самоізоляції», «сьогунат», «самураї») [9 ГІО 1.3.2-1], [9 ГІО 1.1.3-3]. ● упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події у світі та на українських теренах [9 ГІО 1.1.3-1], [9 ГІО 1.1.3-2];	**Види навчальної діяльності:** ● репродуктивна (робота з історичними текстами, історичними картами й таблицями); ● (дослідницька – аналіз документів, історичних карт, біографічних даних, складання структурно-логічних схем, хронологічнних та синхроністичних таблиць перебігу історичних подій); ● творча (створення інфографіки, коміксів, історичних портретів та ін. творів про визначних діячів); ● проєктна (створення карти пам’яті «Типи держав Ранньомодерної доби», порівняльний проєкт «Україна та сусідні держави регіону»).	Підручник §13, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
16		**Колоніальні імперії.** Іспанська колоніальна імперія. Поняття «колоніалізм». Колонії Іспанії у Америці. **ГР2 ГР3**			Підручник §14, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
17		**Національно-визвольна війна в Нідерландах.** Утрехтська унія. **ГР1 ГР2 ГР3**			Підручник §14, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
18		**Колоніальні імперії. Англійська**			Підручник §15,

		колоніальна імперія. «Криваве законодавство». Королівська реформація в Англії. Англійські колонії. **ГР2 ГР3**	● визначає й пояснює передумови, особливості перебігу, результати й наслідки таких подій, явищ, процесів: утворення в Західній Європі національних держав, становлення абсолютизму у Франції, національно-визвольна війна в Нідерландах, Англійська революція, османська експансія в Центральній та Південно-Східній Європі, російська експансія у Східній Європі, спроби модернізації початку XVIII ст. в Російській імперії, унійний процес між Польщею і Литвою, затяжна економічна та політична криза у Речі Посполитій, передумови формування ранньомодерної системи державної влади в Речі Посполитій особливості розвитку держав Сходу, політика самоізоляції в Японії. [9 ГІО 1.2.1-2], [9 ГІО 3.2.2-1], [9 ГІО 1.2.3-1], [9 ГІО 4.1.1-2]; ● пов'язує історичні події, явища, процеси з географічним простором (в межах змісту розділу), позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення. [9 ГІО 2.1.1-1], [9 ГІО 2.1.1-2]; ● виявляє роль міського патриціату та дворянства в управлінні містами-республіками; шляхти в управлінні Річчю Посполитою, визначає цілі різних соціальних верств і груп в національно-визвольній війні в Нідерландах, революції в Англії, цілі держав у Тридцятилітній війні, виявляє і пояснює ознаки XVI–XVII ст. як епохи воєн за переділ		робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
19		**Англійська революція.** «Білль про права». **ГР1 ГР2 ГР3**			Підручник §16, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
20		**Аристократична держава Річ Посполита.** Річ Посполита — особливості «шляхетської демократії». Українські землі у складі Речі Посполитої. **ГР 2 ГР 3**			Підручник §17, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
21		**Континентальні**			Підручник

		імперії. **Держави Габсбургів і Османів.** Володіння Габсбургів у Європі. Австрійська імперія. Українські землі під владою Габсбургів. Народи Південно-Східної Європи під владою Османської імперії. **ГР 2 ГР 3**	Європи і світу [9 ГІО 1.2.2-2], [9 ГІО 4.3.2-1], [9 ГІО 1.2.2-3], [9 ГІО 4.1.2-2], [9 ГІО 4.1.1-1], [9 ГІО 6.3.1-1]; ● характеризує становище українських земель у складі Речі Посполитої, держави Габсбургів, вплив на українські землі процесів становлення самодержавства в Московському царстві/Російській імперії; Вестфальський мир як подію, що заклала основи сучасного світового порядку — поділу світу на національні держави й утвердження в міжнародних відносинах принципу державного суверенітету. [9 ГІО 4.1.2-1], [9 ГІО 2.2.2-2]; ● виявляє і пояснює спільні та відмінні риси у політичному устрої західноєвропейських країн; відмінності між абсолютною монархією Західної Європи та самодержавством у Московському царстві/Російській імперії; традиційний характер чотирьох найбільших цивілізацій Сходу, що розвивалися в Ранній Новий час: індійської, ісламської, китайської та японської; визначає особливості колоніальних імперій періоду Раннього Нового часу; культур народів Сходу; розкриває особливості взаємин країн Сходу та Європи; може охарактеризувати напрями внутрішньої й зовнішньої політики ранньомодерних європейських держав, зіставити наміри та результати діяльності історичних діячів, висловити обґрунтовані		§18, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
22		**Московське царство / Російська імперія.** Останні Рюриковичі. Смутний час. Правління династії Романових. Спроби модернізації на початку XVIII ст. **ГР1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §19, робочий зошит, презентація до уроку , е-додаток на платформі Faino
23		**Особливості розвитку народів Сходу (оглядово).** Імперія Сефевидів в Персії. Держава Великих Моголів в Індії. Маньчжурське завоювання Китаю. Сьогунат Токугави і			Підручник §20, робочий зошит, презентація до уроку , е-додаток на платформі Faino

		самоізоляція Японії. **ГР2 ГР3**	судження щодо ролі особи в минулому, пояснити залежність перебігу історичних подій, явищ і процесів від людських вчинків та панівних суспільних ідей. [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; [9 ГІО 3.2.1-1], [9 ГІО 3.2.1-4]; [9 ГІО 2.1.2-2], [9 ГІО 4.3.2-2]. **Ставлення:** Учень/учениця ● формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання щодо впливу ключових політичних подій історичного періоду на становище та подальший розвиток суспільства [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● формулює та аргументовано висловлює власні судження стосовно обмеженості прав людини за умов абсолютизму; колоніальної політики держав раннього Модерного часу; несумісності інтересів імперій та малих держав, народів Ранньомодерної доби; прагнення народів раннього Модерного часу до національного звільнення та створення національних держав з урахуванням інформації з різних доступних джерел, власного досвіду, гуманістичних цінностей [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку [9 ГІО 6.2.2-1].		
24		**Війни за переділ Європи і світу.** Тридцятилітня війна як «світова війна». Вестфальська система міжнародних відносин. **ГР1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §21, робочий зошит, презентація до уроку , е-додаток на платформі Faino
25		*Узагальнення за розділом III* **ГР1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §22, робочий зошит, презентація до уроку, Google-форма, е-додаток на платформі Faino
Розділ IV. Епоха Просвітництва та зародження модерного суспільства (9 год)					
26		**Доба Просвітництва у**	**Базові знання:**	**Види навчальної**	Підручник

		європейській історії. Просвітництво. Уявлення про прогрес. Енциклопедисти. Ідеї розподілу влади, громадянського суспільства, правової держави. Формування сучасного світського світогляду. **ГР 2 ГР 3**	Учень/учениця ● демонструє знання перебігу таких подій, явищ, процесів у часі: епоха Просвітництва, початок індустріальної (промислової) революції, війна за незалежність США, поділів Речі Посполитої, події міжнародних відносин у XVIII ст. [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.3.1-3]; **Уміння:** Учень/учениця ● коректно використовує поняття та терміни «Просвітництво», «класицизм», «індустріальна (промислова) революція», «освічений абсолютизм», «масонство» [9 ГІО 1.3.2-1], [9 ГІО 1.1.3-3]. ● упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує та співвідносить події у світі та на українських теренах [9 ГІО 1.1.3-1], [9 ГІО 1.1.3-2]; ● пов'язує історичні події, явища, процеси з географічним простором, позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення [9 ГІО 2.1.1-1], [9 ГІО 2.1.1-2];. ● пояснює визначає і пояснює передумови, особливості перебігу, результати й наслідки таких подій, явищ, процесів: індустріальна революція, доба Просвітництва, реформи Марії-Терезії та Йосифа II (Австрійська монархія), реформи Фрідріха II	**діяльності:** ● репродуктивна – робота з підручником, картами, відтворення хронології та основних фактів (хронологічні та синхронізовані таблиці); ● дослідницька – аналіз історичних джерел, мистецьких пам'яток, вивчення діяльності історичних діячів за медіаджерелами, укладання структурно-логічних схем та карт пам'яті за тематикою розділу; ● творча – створення історичних блогів, есе, коміксів, візуалізацій, віртуальних екскурсій; ● проєктна – групові дослідження, колективні презентації дебати щодо проблем становлення ідеї прав людини за доби Просвітництва.	§23, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
27		**Культура і мистецтво доби Просвітництва.** Архітектура, скульптура, живопис, музика, театр: від бароко до класицизму. **ГР 1 ГР 2 ГР 3**			Підручник Підручник §23, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
28		**Початок індустріальної (промислової) революції.** Науково-технічні досягнення. Механізація. Урбанізація. Вплив промислової революції			Підручник §24, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino

		на побут різних верств населення. Повсякденне життя (одяг, житло, харчування тощо) представників різних верств. Родина і дитинство. Становище жінок. **ГР 2 ГР 3**	(Пруссія), реформи Катерини II (Російська імперія), Війна за незалежність США, поділи Речі Посполитої, війн за іспанську та австрійську спадщину, Семилітньої війни. [9 ГІО 1.3.2-1], [9 ГІО 1.3.2-2]; ● зіставляє наміри та результати діяльності історичних діячів та суспільних груп, висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому (на прикладі діячів Просвітництва, «освічених монархів», лідерів боротьби за незалежність США) [9 ГІО 1.2.2-3], [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 1.2.2-4], [9 ГІО 4.3.1-1]; ● пояснює визначальний вплив індустріальної революції на зміни в структурі економіки і соціальній структурі суспільства, на рівень життя людей праці та інші аспекти повсякденного життя. [9 ГІО 2.2.3-1], [9 ГІО 4.1.3-1]; ● визначає визначає характерні риси світського світогляду у порівнянні з релігійним; особливості освіченого абсолютизму у європейських державах; вплив поділів Речі Посполитої та кризи Османської імперії на становище українських земель в наступні періоди історії. [9 ГІО 4.1.1-1], [9 ГІО 6.3.1-1], [9 ГІО 1.3.2-2], [9 ГІО 1.3.2-3]; ● характеризує Просвітництво як Добу Розуму, коли утверджувалася віра в силу знань і можливість розумного облаштування суспільного життя; освічений абсолютизм як політику, спрямовану на знищення або		
29-30		**Освічений абсолютизм.** Ідея «добре впорядкованої держави». Особливості абсолютизму у володіннях австрійських Габсбургів, Королівстві Пруссія, Російській імперії. **ГР 1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §25, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
31		**Міжнародні відносини (Західна і Центральна Європа).** Війна за іспанську спадщину. Війна за австрійську спадщину. Семилітня війна. **ГР 1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §26, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі

			реформування найбільш застарілих феодальних порядків. називає та розпізнає визначні пам'ятки доби просвітництва та класицизму [9 ГІО 4.1.2-1], [9 ГІО 2.2.2-2], [9 ГІО 2.1.2-2], [9 ГІО 4.3.2-2]. **Ставлення:** Учень/учениця ● формулює та аргументовано висловлює власні судження стосовно особливостей світогляду, ціннісних орієнтирів людини в раньомодерному суспільстві; обмеженості прав жінок та дітей за умов зародження модерного суспільства; конституційного оформлення прав людини, ідей розподілу влади, громадянського суспільства та правової держави в ході історичних подій Ранньомодерної доби з урахуванням інформації з різних доступних джерел, власного досвіду, гуманістичних цінностей. [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● спираючись на інформацію щодо прав людини в Ранньомодерну добу, учень/учениця розрізняє додаткові можливості (привілеї) та обмеження людей різних станів за різними ознаками, пояснює поняття «гідність» та ідентифікує випадки захисту та порушення гідності ранньомодерної людини [9 ГІО 5.1.2-4], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку [9 ГІО 6.2.2-1].		Faino
32		**Міжнародні відносини (Південна і Східна Європа).** Поділи Речі Посполитої. Початок боротьби за спадок Османської імперії. **ГР 1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §27, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
33		**Війна за незалежність США.** Колонії Великої Британії в Північній Америці. Декларація незалежності та війна за незалежність. Конституція США. **ГР 1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §28, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino
34		*Узагальнення за розділом IV* **ГР 1 ГР 2 ГР 3**			Підручник §29, робочий зошит, презентація до уроку, Google-форма, е-додаток на платформі Faino

Узагальнення курсу. Здобутки ранньомодерної Європи (1 год)					
35		**Здобутки Ранньомодерної епохи.** Ранньомодерний час як період культурної та політичної переваги християнського Заходу Індустріальна (промислова) революція і її наслідки. Початок боротьби колоній за незалежність. Культурне обличчя світу за Ранньомодерної доби **ГР 2 ГР 3**	**Уміння:** Учень/учениця ● демонструє знання основних подій, явищ економічного та політичного розвитку держав Ранньомодерної доби, особливості становлення та функціонування ранньомодерного суспільства. [9 ГІО 1.1.2-1], [9 ГІО 1.3.1-2]; ● встановлює хронологічну послідовність основних подій ранньомодерної історії, причинно-наслідкові зв'язки між ними; наводить приклади спільного і відмінного в історичних подіях, явищах і процесах доби раннього Модерну в Україні та Європі [9 ГІО 1.2.3-4], [9 ГІО 4.1.2-2]; ● характеризує місце людини та закріплення її прав, місце різних соціальних, релігійних груп в суспільстві доби раннього Модерну; відслідковує та пояснює зміни, що відбулися у світогляді, культурі, праві та побуті людини раннього Модерну; визначає риси і пояснює цілісність раннього Нового часу як історичної епохи у політичній, економічній, соціальній, культурно-інтелектуальній сферах [9 ГІО 4.1.2-1], [9 ГІО 2.2.2-2] ● пояснює і наводить приклади єдності, розмаїття і багатовимірності минулого доби раннього Модерну, його впливи на сучасність; визначає поєднання політичних, економічних, соціальних, технологічних, культурних та інших чинників, які впливали	**Види навчальної діяльності:** ● репродуктивна (повторення та систематизація знань, робота з узагальнювальними схемами, картами, таблицями, гра-узагальнення); ● проєктна (дебати й дискусії про місце України в європейській історії) ● творча (мистецький колаж «Ранньомодерна доба в пам'ятках культури»)	Підручник §29, робочий зошит, презентація до уроку, е-додаток на платформі Faino

			один на одного і творили історичну епоху раннього Нового часу [9 ГІО 1.3.2-2], [9 ГІО 4.3.2-3]; ● називає/описує найважливіші історико-культурні пам'ятки та цивілізаційні досягнення Ранньомодерної доби [9 ГІО 2.1.2-2], [9 ГІО 4.3.2-2]. **Ставлення:** Учень/учениця ● аргументовано висловлює власні судження стосовно важливості духовних і матеріальних здобутків людства доби раннього Модерну для подальшого суспільного розвитку з урахуванням інформації з різних доступних джерел, власного досвіду, розуміння гуманістичних цінностей. [9 ГІО 4.3.2-2], [9 ГІО 4.2.3-2]; ● обґрунтовує важливість заходів щодо збереження і популяризації пам'яток історії, культури та туристичних об'єктів [9 ГІО 2.3.1-1], [9 ГІО 5.1.3-2]; ● дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні, науковій та іншій творчій діяльності [9 ГІО 6.1.3-3], [9 ГІО 6.2.2-2].		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Постанова про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти
2. Державний стандарт базової середньої освіти. Коротка інформаційна довідка на сайті МОН// https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti
3. Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Шупак І.Я., Посунько

А.С., Бакка Т.В., Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Махонін О.О., Мелещенко Т.В., Павловська-Кравчук В.А., Піскарьова І.О., Худобець О.А.), рекомендованою МОН України (наказ МОН України від 16.08.2023 №1001) // https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Hromad.ta.istor.osv.hal.2023/16.08.2023/Vsesvitnya.istoriya.7-9.kl.Shchupak.ta.in.13.09.2023.pdf

4. Методична підтримка для вчителів всевітньої історії 8 класу НУШ // https://www.orioncentr.com.ua/metodychna-pidtrymka/55-metodychna-pidtrymka-8-klas-nush/434-nush-8-klas-vsesvitnya-istoriya-avtors%CA%B9kyy-kolektyv-shchupaka
5. Щупак І. Я., Старченко Н. П., Бурлака О. В., Власова Н. С., Врадій Є.А., Громенко С.В., Дрібниця В. О., Желіба О. В., Кронгауз В. О., Піскарьова І. О., Секиринський Д. О. «Всесвітня історія»: підруч. для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Київ: УОВЦ «Оріон», 2025. 208 с. : іл.
6. Навчальна програма з всесвітньої історії для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України № 698 від 03 серпня 2022 р.).
7. Наказ МОН від 09.08.2024 №1120 Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти // https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity
8. Наказ МОН від 02.08.2024 р. №1093 Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання// https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia